HE 186 2026 StV
Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain ja toimeentulotuesta annetun lain 7 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Päivi Topo, vanhusasiavaltuutettu
Vilhelmiina Lehto-Niskala, erityisasiantuntija

Vanhusasiavaltuutettu
Äldreombudsmannen

Palvelujen saatavuus ja jatkuvuus iäkkäille olennaista

- Seurantatietojen mukaan jotkut yli 65-vuotiaat ovat hyötyneet kokeilusta ja päässeet sen avulla nopeammin yleislääkärin vastaanotolle ja tutkimuksiin.
- Mahdollisuus valita kokeilun aikana yleislääkärin vastaanottokäynti tai fysioterapeutin palveluita yksityiseltä lääkäriasemalta ilman hoidon tarpeen arviointia tukee valinnanvapautta.
- Kokeiluun liittyy kuitenkin olennaisia ongelmia.

Eriarvoisuuden kasvu

Kokeilun käyttäjäryhmänä ovat painottuneet nuoremmat, suurituloisemmat ja kaupungeissa asuvat iäkkäät.

- Vanhusasiavaltuutettu pitää huolestuttavana, että kokeilu lisää eriarvoisuutta palveluiden käytössä ja hoitoon pääsyssä, ja arvioi olevan epätodennäköistä, että kokeilun laajentaminen ratkaisee tätä ongelmaa.
- Toimeentulotukea on toistaiseksi hakenut häviävän pieni joukko. Toimeentulotuen saamisen laajentaminen fysioterapiamaksuihin tuskin tuo ratkaisua eriarvioisuuteen.

Kokeilun laajentaminen fysioterapiaan

Fysioterapeutin tekemän tutkimuksen ja antaman hoidon korvattavaksi lisäämisellä tavoitellaan iäkkäiden toimintakyvyn ylläpitämistä ja edistämistä sekä tuetaan turvallista ja itsenäistä kotona asumista. Tavoite on kannatettava ja tärkeä.

Vanhusasiavaltuutettu pitää kuitenkin kokeilun tähänastisten havaintojen valossa todennäköisenä, että myös fysioterapiakäynnit kohdentuvat jo ennestään yksityisiä terveyspalveluita käyttävään väestönosaan.

Sosioekonomiset erot toimintakyvyssä ovat iäkkäiden kohdalla suuret THL:n FinTerveys -tutkimuksen mukaan ja toimintakyvyn ongelmia on erityisesti pienituloisilla iäkkäillä.

Pitkäaikaissairaudet ja toimintakyvyn pysyvät ongelmat iäkkäillä yleisiä

- 4/vuosi fysioterapiakäyntiä eivät riitä monelle pitkäaikaissairaalle toimintakyvyn ylläpitämiseksi.
- Fysioterapia on usein iäkkäille osa laajempaa moniammatillista yhteistyötä edellyttävää kokonaisuutta, jossa tarvitaan hoidon koordinointia ja seurantaa. Onkin arvioitava mihin lisäkuntoutusta tarvitsevat iäkkäät ohjautuvat kokeilujakson päätteeksi.
- Iäkkäiden turvallista kotona asumista voidaan tukea nykyistä laajemmin panostamalla toimintakyvyltään heikentyneille tarjottaviin liikuntaryhmiin sekä pitkäkestoiseen kuntoutuksekseen.
- Olennaista on resursoida toimiviin, edullisiin ja saavutettaviin kotihoidon palveluihin.

Seurantatiedon kerääminen tärkeää

- Ikääntyneille tärkeää on yleislääkäripalvelujen ja fysioterapian avulla saavutettu terveyshyöty. Sitä on esityksessä arvioitu niukasti.
- On tärkeää kerätä tietoa vaikutuksista erilaisissa tilanteissa olevien iäkkäiden terveydelle kokeilun aikana ja sen jälkeen.
- Kustannusvaikuttavuuden arviointi on olennaista.
- Osa kokeilun käynneistä olisi julkisessa terveydenhuollossa todennäköisesti tapahtunut muulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä kuten sairaanhoitajan vastaanotolla.
- Näyttää siltä, että kokeilussa parempikuntoisia hoidetaan raskaammalla palvelurakenteella, mikä ei vähennä terveyseroja ja voi kasvattaa kokonaiskustannuksia.

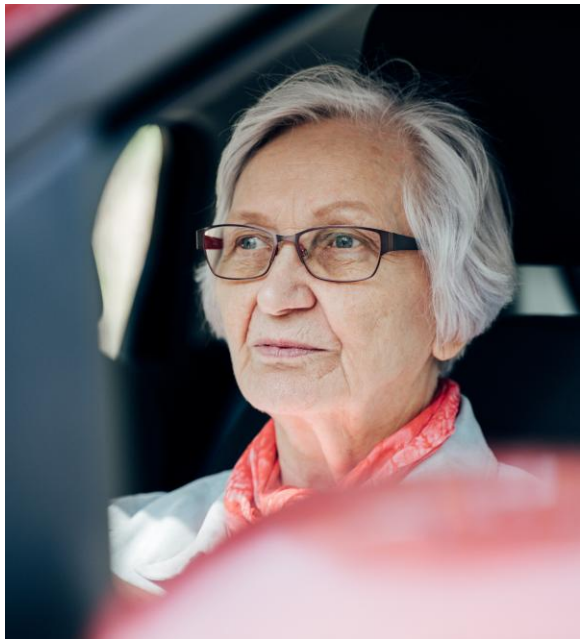

Lisärahoitusta julkisen perusterveydenhuollon vahvistamiseen

- Ikääntyneille olennaisinta on hoitoon pääsy ilman aiheetonta viivästystä ja hoidon jatkuvuus.
- Hoitotakuuajan lyhentäminen, omalääkäri- ja omatiimimallit sekä kohtuulliset asiakasmaksut ovat keskeisiä keinoja tähän.
- Fysioterapian saatavuutta on tarve vahvistaa julkisessa perusterveydenhuollossa, jolloin potilaan hoidon kokonaisuutta voidaan helpommin toteuttaa ja seurata.
- Yksittäisiin käynteihin perustuvan kokeilun sijaan tarvittaisiin lisärahoitusta julkisen perusterveydenhuollon vahvistamiseen ja asiakasmaksujen laskemiseen.
- Kokeilun rahoituksesta valtaosa on käytetty yleislääkäripalkkioihin, joita ovat tuottaneet kolme suurinta terveydenhuollon yksityistä yritystä.
- **Edellä mainittujen näkökulmien vuoksi vanhusasiavaltuutettu ei näe riittävästi perusteita kokeilun jatkamiselle ja laajentamiselle, vaan painottaa julkisen terveydenhuollon vahvistamista keinona parantaa iäkkäiden mahdollisuuksia saada tarvitsemaansa hoitoa mahdollisimman vaikuttavalla tavalla.**